

Lietuvos Respublikos diplomatinė atstovybė JAV
AKTUALIOS EKONOMINĖS INFORMACIJOS SUVESTINĖ

2023 m. lapkričio mėn.

Šiaurės Amerikos ir Lietuvos verslo forumas

2024 m. kovo 6-7 d. Niujorke vyks jau tradiciniu tapęs Šiaurės Amerikos ir Lietuvos verslo forumas. Forumas tai:

- Unikali platforma Lietuvos įmonių, verslo asociacijų atstovų tinklaveikai su lietuviško verslo Šiaurės Amerikoje atstovais, taip pat su potencialiais verslo partneriais JAV ir Kanadoje;
- Išskirtinė galimybė pristatyti savo produkciją ir paslaugas Šiaurės Amerikos rinkose;
- Ideali vieta susitikti su potencialiais investuotojais;
- arena, leidžianti išgirsti nuomones apie pasaulines tendencijas verslo pasaulyje ir pristatyti savo požiūrį.

Dar prieš Forumą renginį (kovo 4-6 dienomis) galėsite dalyvauti:

- praktiniuose seminaruose apie JAV rinkos ypatumus apie dalyvavimo JAV viešuosiuose pirkimuose teisingą bazę, mokesčių ir muitų reikalavimus, įėjimo į JAV rinką sąlygas ir strategijas, remiantis jau šioje rinkoje veikiančių lietuviškų įmonių patirtimi;
- verslo misijoje rytinėje JAV pakrantėje susitinkant su JAV verslo įmonėmis, akceleratoriais ir kitais rinkos veikėjais, skirtoje tikslinių sektorių Lietuvos verslo įmonėms;
- tinklaveikos renginyje Forumo išvakarėse.

Forumo metu (kovo 7 d.) turėsite išskirtinę galimybę:

- dalyvauti neformaliuose rytiniuose tinklaveikos pusryčiuose su JAV partneriais;
- aktyviai įsitraukti į diskusijas, kaip stiprinti Lietuvos ir JAV verslo ryšius prioritetiniuose sektoriuose;
- dalyvauti darbinėse sesijose sektorinėmis temomis

Apie Šiaurės Amerikos ir Lietuvos verslo forumą:

Šiaurės Amerikos ir Lietuvos verslo forumo iniciatyva prasidėjo nuo 2019 m. Vašingtone vykusio renginio. 2021-ais metais buvo surengtas virtualus forumas, 2022-ais metais jis jau gyvai vyko Filadelfijoje, o 2023 m. Čikagoje į verslo forumą susirinko per 370 dalyvių. Šiaurės Amerikos ir Lietuvos verslo forumas tapo Lietuvos ir JAV ekonominio bendradarbiavimo prekės ženklu, renginiu, susilaukiančiu vis didesnio valdžios institucijų o ypač – verslo atstovų, dėmesio ir atsiliepimų.

Sekite informaciją apie forumą:

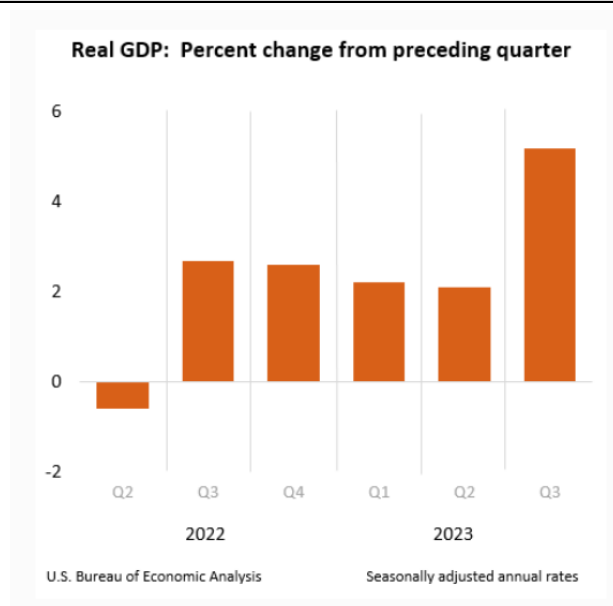
- <https://www.nalbforum.com/>
- <https://www.linkedin.com/company/north-american-lithuanian-business-forum/>
- <https://www.facebook.com/NALBForum>
- <https://instagram.com/nalbforum?igshid=OGQ5ZDc2ODk2ZA==>

Bendra ekonominė informacija

BVP. Patikslintais duomenimis, 2023 m. III ketv. JAV BVP augo 5,2 proc. (pirminiu vertinimu, BVP augimas tuo laikotapiu siekė 4,9 proc.). 2023 m. II ketv. JAV BVP augimas siekė 2,1 proc.

Infliacija. Lapkričio 14 d. paskelbtais JAV Darbo statistikos biuro duomenimis, metinis vartotojų kainų indekso (VKI) augimas spalio mėn. siekė 3,2% ir buvo žemiausias nuo 2021 metų kovo mėn. (rugsėjo mėn. buvo 3,7%), mėnesinis VKI išliko nepakitęs pirmą kartą nuo 2022 m. liepos mėn. Spalio mėn. labiausiai mažėjo energijos kainos, tačiau augo būsto išlaidos. Nors maisto kainos praėjusį mėnesį šiek tiek padidėjo, tačiau metinė maisto produktų infliacija buvo 3,3%, žemiausia nuo 2021 m. birželio mėn. Bazinis VKI, į kurį neįskaičiuojamos nepastovios maisto ir energijos kainos, praėjusį mėnesį pakilo 0,2%, metinis padidėjimas - 4 %, kas yra mažiausias metinis augimas nuo 2021 m. rugsėjo mėn.

Palūkanų normos. Artėjant gruodžio 12-13 d. vyksiančiam Federalinių Rezervų banko (FED) posėdžiui, jo pirmininkas Jerome Powell as indikavo, kad artimiausiu metu palūkanų normos nebus keliamos, nes ligšiolinė griežta pinigų politika efektyviai vėsina JAV ekonomiką. Kartu jis išlaikė atsargumą ir nepasakė, kad palūkanos daugiau keliamos nebus ir tuo labiau nepradėjo diskusijos dėl palūkanų mažinimo. Kita vertus, kai kurie JAV finansų ekspertai prognozuoja, kad jau 2024 m. II ketv. FED pradės mažinti palūkanų normas ir per 6 kartus sumažins palūkanų normą 1,5 proc.

[Bureau of Economic Analysis](#)

[WSJ](#)

[Yahoo Finance](#)

APEC viršūnių susitikimas. Lapkričio 11-17 d. San Franciske vyko Azijos ir Ramiojo vandenyno ekonominio bendradarbiavimo (APEC) viršūnių susitikimas, kurio tema - atsparios ir tvirtos ateities kūrimas visiems. Vadovų susitikime dalyvavo JAV Prezidentas J. Biden, Kinijos Prezidentas Xi Jinping, Kanados Ministras Pirmininkas Justin Trudeau ir kiti lyderiai. APEC renginių savaitės metu taip pat vyko atskiri: 1) APEC finansų, užsienio ir prekybos ministrų susitikimai; 2) APEC CEO viršūnių susitikimas, kuriame generaliniai direktoriai ir verslininkai susitiko su vyriausybių vadovais dialogui apie pasaulines galimybes ir iššūkius, bei kiti renginiai. Susipažinti su APEC Lyderių deklaracija „Creating a Resilient and Sustainable Future for All“ galima [čia](#).

APEC viršūnių susitikimo svarbiausiu akcentu tapo dvišalis JAV ir Kinijos prezidentų susitikimas, kurio metu aptarti tarpusavio santykiai, šalių vidaus ir aktualiausi tarptautinės politikos klausimai (DPRK, Ukraina, Artimieji Rytai, įsipareigojimai prieš COP 28). Iškart po prezidentų susitikimo JAV komercijos sekretorė G. Raimondo susitiko su Kinijos komercijos ministru Wang Wentao. Šie susitikimai žymi keletą pastarųjų mėnesių besitęsiantį JAV – Kinijos santykių suintensyvėjimą, tačiau apie naują santykių erą dar negalime kalbėti.

[APEC](#)

[White House](#)

<p>Privataus verslo reakcija į Izraelio – Hamas karą. Įvykiai Artimuosiuose Rytuose sukėlė audringą reakciją Niujorko bendruomenėje, akademinuose sluoksniuose taip pat versle. Aktyviai išreiškiantys savo poziciją net ir socialiniuose tinkluose gali netekti darbo net ir privačiose įmonėse. Tai sukėlė teismų dėl neteisėto atleidimo iš darbo bangą.</p>	<p>New York Times</p>
<p>Migracija. Nuo 2022 m. rugpjūčio 31 d. Teksaso valstijos pareigūnai užsakomaisiais autobusais veža migrantus, daugiausia nelegalius, į Čikagą, Vašingtoną ir Niujorką. Per šį laikotarpį Čikagoje apsistojo daugiau nei 25 000 migrantų, o į Niujorką atvyko daugiau nei 140 000 migrantų, užpildydami visas prieglaudas ir priemiesčio viešbučius. Nors migrantai užpildo laisvas darbo vietas, vis dėlto 80 proc. apklaustųjų niujorkiečių mano, kad migracija yra rimta problema, o 64 proc. nuomone miestas jau padarė viską priimdamas migrantus ir turėtų stabdyti procesą. Pagrindinis rūpestis – ne visi migrantai susiras darbą, todėl taps našta miesto socialinių paslaugų sistemai.</p>	<p>Wall Street Journal Chicago Sun Times</p>
<p>Pensijų fondai. Niujorko pensijų fondai padavė į teismą "Fox Corporation" ir jos valdybą, kaltindami bendrovę pažeidus akcininkų interesus, kilus teismo ieškiniams dėl nuolatinio Fake news (melagienų) transliavimo apie 2020 metų prezidento rinkimus.</p>	<p>New York Times</p>

Technologijos, inovacijos, mokslas	
<p>Gyvybės mokslai. Tikimasi, kad jau gruodžio mėn. kompanijų Vertex Pharmaceuticals ir Crispr Therapeutics naudojamos CRISPR genų redagavimo technologijos gaus Maisto ir vaistų agentūros (FDA) leidimą naudoti gydymo tikslais. Kaip žinia, Lietuvos mokslininkas prof. Šikšnys yra vienas labiausiai žinomų pasaulyje šios technologijos vystytojų. Dvi mokslininkės Jennifer Doudna ir Emmanuelle Charpentier prieš trejus metus gavo Nobelio premiją už šios technologijos tyrimus ir vystymą. Tiesa, kol kas šios procedūros yra pakankamai brangios ir kainuoja apie 1 mln. JAV dolerių.</p>	<p>WSJ</p>
<p>Medicina ir kibernetinis saugumas. Atsižvelgdama į nuolat besitęsiančius kibernetinių įsilaužimų į Niujorko medicinos įstaigų sistemas atvejus, miesto valdžia rengia taisykles kuriose bus reikalaujama, kad bendrojo pobūdžio ligininės parengtų ir išbandytų reagavimo į kibernetinių incidentus planus, įvertintų kibernetinio saugumo riziką ir įdiegtų saugumo technologijas, pvz., kelių veiksmų autentiškumo patvirtinimo sistemą. Ligoninės turės parengti saugios programinės įrangos diegimo praktiką, taikomą tiek vidinėms programoms, tiek ir atliekant tiekėjų programinės įrangos saugumo testavimą. Patvirtinus taisykles Niujorko valstija jų įgyvendinimui skirs 500 mln. USD dydžio dotacijas, ligininės reikalavimus įgyvendinti turės per metus.</p>	<p>Wall Street Journal</p>
<p>Kūrybinės industrijos. Lapkričio mėn. pasibaigė 118 dienų trukęs Holivudo aktorių streikas. Profsajungos informavo, kad su studijomis pasiektas beprecedentis 1 mlrd USD vertės susitarimas. 3 m. trukmės sutartyje numatytas minimalaus atlyginimo didinimas, mokesčio už internetu transliuojamas laidas didinimas, taip pat įmokų į sveikatos ir pensinius planus didinimas. Joje taip pat nustatomos naujos dirbtinio intelekto naudojimo taisyklės – pagrindinis aktorių nerimo šaltinis. Išankstiniais skaičiavimais, streikai Kalifornijos ekonomikai kainavo daugiau nei 6 mlrd. USD. Niujorkui streikai kainavo mažiausiai milijardą dolerių, o darbo laikinai neteko 185 000 niujorkiečių, įskaitant ir kino pramonę patarnavusių smulkaus verslo atstovų. Miesto valdžia pažadėjo investuoti į kino industrijos infrastruktūros kūrimą, todėl prognozuojama, kad kitais metais Niujorko kino produkcija pasieks rekordinį 2019 metų lygį.</p>	<p>Patch LA Times</p>

<p>Žaidimų pramonė. Nuo 2023 m. sausio mėn. visame pasaulyje buvo atleista maždaug 6500 vaizdo žaidimų darbuotojų, įskaitant šimtus JAV Kalifornijos valstijoje įsikūrusiose įmonėse (pvz. tokiose kaip San Franciske įsikūrusi „Unity“, „Amazon“ žaidimų padalinys ir „Riot Games“ Los Andžele bei kt.). Kalifornijoje yra 720 vaizdo žaidimų kompanijų, iš kurių beveik 700 yra žaidimų leidėjai, žaidimų kūrėjai ar programinės įrangos kūrėjai. Nepaisant darbo vietų mažinimo, vaizdo žaidimai išlieka augančia pramone.</p>	<p>LA Times</p>
<p>WeWork, viena iš sparčiausiai pastaruosiu metu kilusių startuolių kompanija, siūlusi trumpalaikės darbo vietos nuomos paslaugas, bankrutuoja. Iš 47 Niujorke nuomojamų biurų jau užsidarė 35. Manoma, kad įmonė skolinosi dideles sumas, kad galėtų išsinuomoti kuo daugiau patalpų, bet nesurinko pakankamo klientų skaičiaus. Ekspertų nuomone, pandemija pakeitė darbuotojų mąstyseną, kad darbas namuose yra priimtinas, ši tendencija tęsiasi ir šiandien, todėl pusė Niujorko biurų yra tušti.</p>	<p>Abc7ny.com</p>
<p>Lapkričio 17 d. „Amazon“ pradėjo kelių šimtų darbuotojų atleidimą „Alexa“ padalinyje, tai paveiks darbuotojus JAV, Kanadoje, Indijoje ir kituose regionuose. Tai tęsinys praėjusiais metais inicijuotų didžiausių bendrovės istorijoje atleidimų, kai buvo panaikinta 27 tūkst. darbo vietų.</p>	<p>CNBC</p>
<p>Lapkričio 21 d. Kalifornijos valstijos administracija paskelbė ataskaitą, kurioje nagrinėjama generatyvaus dirbtinio intelekto (DI) panaudojimo nauda ir rizika viešuosiuose procesuose ir paslaugose. Plačiau su ataskaita galima susipažinti čia.</p>	<p>LA Times</p>

Energetika, transportas, klimatas	
<p>Lapkričio 30 d. Dubajuje prasidėjo Jungtinių Tautų klimato kaitos konferencija (COP28), kurioje JAV administracija ragino didžiausias pasaulio ekonomikas imtis aktyvesnių veiksmų mažinant klimato kaitą ir paskelbė apie naujas savo iniciatyvas siekiant Paryžiaus klimato tikslų. Tarp kitų iniciatyvų, JAV pažadėjo 3 mlrd. USD įnašą į Žaliąjį klimato fondą, įsipareigojo labai stipriai sumažinti metano išmetimus, inicijavo deklaraciją, kurią pasirašiusios šalys numato patrigubinti branduolinės energetikos pajėgumus iki 2050 m. ir tokiu būdu prisidėti mažinant klimato kaitą. JAV EXIM bankas užtikrins, kad JAV branduolinės energetikos kompanijos išliktų konkurencingos pasaulinėje rinkoje. Kalifornija yra bene labiausiai pažengusi JAV valstija diegiant klimatui draugiškas technologijas ir iki 2045 m. planuoja tapti klimato požiūriu neutralia. COP28 metu Kalifornija prisijungs prie <i>Global Offshore Wind Alliance</i> – tarptautinio konsorciumo, siekiančio iki 2050 m. pasiekti 2000 GW jūros vėjo energijos (25GW būtų iš Kalifornijos).</p>	<p>White House CNBC LA Times</p>
<p>Mažieji branduoliniai reaktoriai. Pasaulio valstybėms siekiant klimato ir energetinio saugumo tikslų, JAV jaučia didelį susidomėjimą JAV vystomais mažaisiais branduoliniais reaktoriais ir nori užtikrinti, kad JAV gamintojai būtų konkurencingi pasaulinėje rinkoje. Šiuo tikslu JAV Eksporto ir importo bankas (EXIM) ir JAV valstybės departamentas pristatė finansinių priemonių rinkinį (žr. nuorodą).</p>	<p>EXIM Bank</p>
<p>Skrydžiai. Transporto departamento paskelbtais duomenimis, 2023 m. atšauktų skrydžių skaičius JAV nukrito į žemiausią lygį per pastaruosius penkerius metus ir siekė 1,3 proc. 2022 m. šis rodiklis siekė 2,3 proc. Taip pat akcentuojama, kad dabartinė JAV administracija sustiprino vartotojų apsaugą ir privertė oro linijas gerinti aptarnavimo kokybę: šiuo metu visos 10 JAV veikiančių oro linijų garantuoja nemokamą skrydžio pakeitimą ir maitinimą, 9 oro linijos garantuoja apgyvendinimą, jei skrydis atidedamas ar atšaukiamas dėl oro linijų kaltės. Informacija apie keleivių teises ir teisėtus lūkesčius: flightrights.gov.</p>	<p>Department of Transportation</p>

Maisto pramonė ir žemės ūkis	
Finansinė parama. JAV valdžia neseniai paskelbė apie investicijas, skirtas stiprinti JAV maisto ir žemės ūkio tiekimo grandines. USDA skiria beveik 196 mln. USD 185 projektams įvairiose valstijose ir Puerto Rike. Šiomis investicijomis siekiama sukurti ekonomines galimybes, sustiprinti tiekimo grandines ir skatinti konkurenciją.	USDA
Laboratorijoje užauginta mėsa. Floridos valdžios atstovas pristatė įstatymo projektą, pagal kurį laboratorijoje užaugintos mėsos gamyba, pardavimas, laikymas ar platinimas valstijoje būtų neteisėtas. Pažeidėjams gali būti skirtos baudos nuo 500 iki 1000 USD, pažeidusių įmonių veikla gali būti sustabdyta arba sustabdyti pardavimai. Nors JAV FDA ir FSIS kartu reguliuoja laboratorijose užaugintą mėsą federaliniu lygmeniu, ženklavimo klausimai vis dar diskutuojami. Taip pat buvo įvestas reikalavimas, kad laboratorijoje užaugintos mėsos ir paukštienos etiketėse būtų terminas „imitacija“. Teksasas taip pat priėmė specialius mėsos alternatyvų ženklavimo reikalavimus, todėl 2024 m. gali būti sudarytos sąlygos daugiau valstybės teisėkūros veiksnių.	Food Safety News
Kova su maisto švaistymu. JAV, kur iššvaistoma daugiau nei trečdalis maisto, atsiranda įvairių iniciatyvų, skirtų problemai spręsti. Tokios JAV įmonės kaip „Denali“ ir „Divert“ aktyviai dalyvauja maisto atliekų nukreipime, paversdamos jas gyvulių pašarais, trąšomis ir atsinaujinančia energija. „Denali“, bendradarbiaudama su kitomis įmonėmis, per praėjusius metus iš sąvartynų pašalino 2,6 mlrd. svarų maisto atliekų.	Agri-Pulse
Maisto vartotojų kainų indeksas nuo 2023 m. rugsėjo iki spalio nepakito, bet lyginant su 2022 m. spalio mėn. padidėjo 3,2 proc. Maisto namuose vartotojų kainų indeksas per metus nuo 2022 m. spalio mėn. padidėjo 2,1 proc., tuo tarpu ne namuose parduodamo maisto vartotojų kainų indeksas per metus nuo 2022 m. spalio mėn. išaugo 5,4 proc. Numatoma, kad 2023 m. maisto produktų kainos augs lėčiau ir bendras augimas sieks 5,8 proc. 2024 m. prognozės rodo tolesnį kainų augimo lėtėjimą, o bendras padidėjimas sieks 2,9 proc. JAV restoranų ir maitinimo paslaugų kainos spalį, palyginti su praėjusiais metais, pakilo 5,4 proc.: greito maisto kainos per praėjusius metus išaugo 6,2 proc., o pilno aptarnavimo restoranai – 4,3 proc. „McDonald's“ pripažino, kad kainų didėjimas greito maisto restoranuose viršija bendrą infliacijos lygį ir pareiškė, kad vidutinis kainų lygis tinklo restoranuose JAV bus kiek daugiau nei 10 proc. per metus. Dėl šio kainų padidėjimo sumažėjo mažas pajamas gaunančių klientų ratas, o tai turėjo įtakos srautui per ketvirtį.	USDA CBS News
Paukščių gripas. Per pastarąjį mėnesį JAV išplitus labai patogeniškam paukščių gripui, šia liga užsikrėtė 389 komerciniai naminių paukščių pulkai. Ūkininkai Minesotoje, Ajoje ir Ohajo valstijoje patyrė didžiausius nuostolius. JAV Žemės ūkio departamento duomenimis buvo paveikta daugiau nei 1,4 milijono paukščių 14 komercinių pulkų. Daugiau nei 1,3 milijono paukščių buvo užsikrėtę Ohajo valstijoje, o dar 1,2 milijono – Ajoje. Per naujausią protrūkį buvo patvirtinta, kad bent vienas pulkas užsikrėtė 47 iš 50 JAV valstijų.	Meat+Poultry USDA

Parengė: Lietuvos ambasada JAV, Lietuvos generalinis konsulas Niujorke, Lietuvos generalinis konsulas Čikagoje, Lietuvos generalinis konsulas Los Andžele.